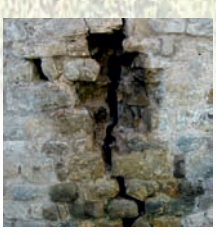

Restauració de l'església de Sant Valentí Salarsa, Camprodon (Ripollès)

Sant Valentí **Salarsa**

Diputació de Girona
Àrea de Cooperació Local, Cultural i d'Acció Social
Servei de Monuments

Diputació de Girona
www.ddgi.cat
Ajudem el teu ajuntament

Sant Valentí **Salarsa**

Història

L'església de Sant Valentí de Salarsa és un petit edifici religiós d'estil romànic bastit al segle XII (va ser consagrada l'any 1168) com a sufragània de Sant Cristòfol de Beget, per donar serveis religiosos als habitants del vilar —entengui's llogarret— de Salarsa, que apareix citat documentalment ja al segle X. Aquesta relació de dependència es va mantenir al llarg de tota l'edat mitjana, tot i que en alguns moments el vilar va arribar a tenir capellà propi.

L'edifici original era molt semblant a l'actual, una mostra clara que la població de la zona sempre va ser escassa. Constava d'una única nau, d'un absis orientat a llevant i de la porta d'accés —com era tradicional a l'època— a la façana lateral de migdia i coberta amb volta de canó rematada amb lloses de pedra. Alhora, tenia un petit campanar en espadanya, curiosament situat prop del pinyó de l'absis i, probablement, un porxo annex al mur de migdia (encara es conserven els senyals dels enfonys de les bigues).

Posteriorment, a partir de mitjan segle XIV, a causa de la caiguda demogràfica que va patir el país en el conjunt com a conseqüència de les pestes i guerres que el van assolar, l'església va perdre importància i la seva capellania va esdevenir una ocupació a temps parcial del rector de Beget o d'algun dels seus ajudants. Poc després, a les primeres dècades del segle XV, tot i no estar documentat, sens dubte va resultar afectada pels terribles terratrèmols que van sacsejar la zona i van provocar nombroses morts i destruccions, com va succeir amb la propera vila de Camprodon, que va quedar enrunada.

Arquitectònicament, allò que constatem és que l'edifici va ser parcialment reconstruït. Concretament, va caldre refer la volta romànica de canó, que devia col·lapsar amb els terratrèmols i va ser substituïda per una de perfil apuntat. També va caldre reparar una gran esquerda que, de dalt a baix, es va obrir enmig de l'absis. Més endavant, al segle XVII s'hi van fer altres petites obres com: l'obertura d'una nova portalada a l'actual façana principal, flanquejada per dues finestres de secció quadrada, la construcció d'un nou porxo a dos vessants al davant i el tancament de l'antic portal de migdia. Finalment, al XVIII, es va construir un gran campanar en espadanya amb dos ulls.

Aquestes darreres reformes, però, no van ser gaire encertades, atès que van afectar l'estabilitat de l'edifici en sobrecarregar de pes un mur, l'oest, que prèviament havia estat afeblit amb l'obertura de la nova porta i els finestrals. El resultat d'això va ser que l'edifici va patir petits moviments que van provocar l'aparició d'esquerdes. Per tractar de resoldre-ho, a la cantonada nord-oest, es va bastir un gran contrafort, la funció del qual era descarregar el sobrepès produït per aquestes dues actuacions.

Obres de restauració dels anys vuitanta

Imatges d'abans de la restauració

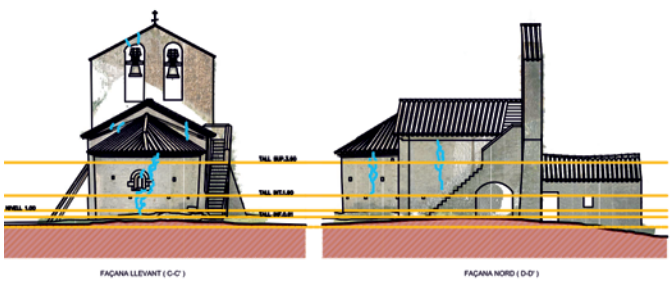

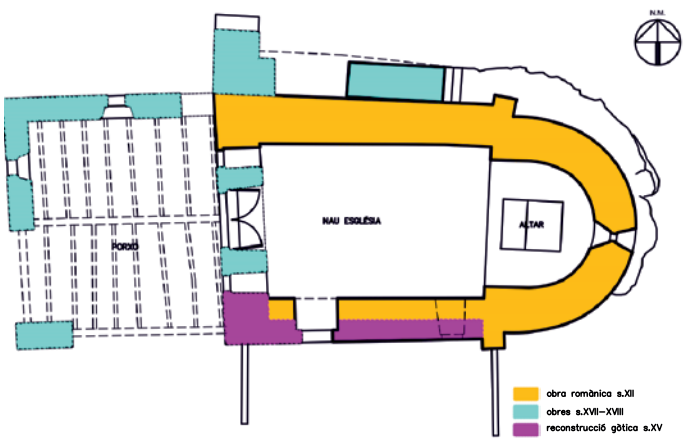

Evolució històrica

Obres de la restauració actual

Fitxa Tècnica

Període d'execució:
2013-2017

Pressupost:
104.231,76 €

DIRECCIÓ TÈCNICA

Arquitecte:
Lluís Bayona i Prats

Arquitectes tècnics:
Lluís Galià i Arpa

Arqueòleg director:
Bibiana Agustí i Farjas

Coord. de seguretat i salut:
Montserrat Muntadas Casanova

Constructors:
Construccions Beget, SL
Xavier Moret (serralleria)

Col·laboració:
Diputació de Girona
Bisbat de Girona
Amics de l'Alta Garrotxa
Ajunt. de Camprodon
Consorci
de l'Alta Garrotxa

Diputació de Girona
Àrea de Cooperació Local, Cultural
I d'Acció Social
Servei de Monuments

A finals del XVIII o principis del XIX, per facilitar l'accés al campanar es va fer una escala d'obra, alhora que es va sobrealçar la teulada de l'edifici. Com era habitual en aquesta mena d'operacions, per anivellar la coberta, es va acumular força runa amb un gruix que arribava als noranta centímetres a la zona de la nau i un xic menys a l'absis. Òbviament, aquest augment de pes, a la llarga, va incrementar els problemes d'estabilitat.

Restauració

L'edifici va ser objecte d'una primera intervenció restauradora per part del Servei de Monuments a principis dels anys vuitanta del segle XX. L'actuació va consistir en un reforç dels paraments a la zona de l'absis i en el sanejament de les esquerdes. També es va reobrir l'antiga porta romànica de la façana de migdia, es va refer la coberta del porxo, que estava molt malmesa, es va tancar l'accés al campanar amb una reixa de ferro i es van posar dos puntals metàl·lics al mur de migdia. L'actuació, però, no va aturar la degradació. De fet, recentment, s'han apreciat grans moviments, raó per la qual s'ha sol·licitat novament la intervenció del Servei. Segons sembla, allò que ha potenciat la degradació han estat els terratrèmols que han afectat la zona els darrers anys. Aquests, malgrat ser d'escassa intensitat, s'han fet notar en l'edifici perquè el terreny tou damunt el qual s'assenta ha amplificat els moviments sísmics, i a això s'ha d'afegir l'important sobrepès de la coberta. El resultat ha estat l'aparició de nombroses esquerdes a la volta, que han obligat a apuntalar-la, i el desplom del mur de migdia.

L'actual projecte de restauració s'ha desenvolupat en diverses fases. Pel que fa a la coberta, en primer lloc, s'ha netejat i consolidat, i s'ha reforçat la teulada de l'absis i l'espadanya. Seguidament, s'ha intervingut en la coberta de la nau amb l'extracció de les runes. Pel que fa als fonaments, s'han reforçat amb un armat perimetral, interior i exterior. La volta s'ha sanejat i reforçat amb fibres de carboni per tal de cosir les esquerdes. Els paviments interiors s'han anivellat i s'han reposat les peces desaparegudes. A la zona del porxo s'ha fet un reforç metàl·lic de la jàssera i un repàs de la resta de bigues i del teulat. Finalment, s'han protegit les obertures amb vidres per privar l'entrada d'aus i, al mur de migdia, s'ha instal·lat un nou tancament practicable a la porta romànica. En definitiva, la intervenció, tot i ser important, s'ha fet tractant que sigui el màxim de respectuosa amb els elements originals de l'edifici, atès que és això el que la justifica. Per aquest motiu no se s'ha variat gens la fesomia de l'edifici i, fins i tot, s'ha mantingut el darrer nivell de la teulada, un cop buidada de runes.